

26. Het oorlogsdagboek van Jacobus Winters

Jaak, want zo werd hij genoemd, werd op 18 mei 1890 te Grote Brogel op de huidige "Pastorijhoeve" geboren. Hij was de oudste van de 12 kinderen van Christiaan Winters en Gertrudis Vrolix. Zijn vader was landbouwer, voorzitter van de Boerengilde en tevens gedurende 32 jaar burgemeester van Grote Brogel. Na de lagere school te Grote Brogel studeerde Jaak verder aan het college te Peer, St. Roch(?) en Leuven. Wat voor die tijd als oudste landbouwerszoon niet zo normaal was.

Op 3 oktober 1910 werd hij opgeroepen om zijn legerdienst te doen. Hij werd ingedeeld bij het 11de Linie Regiment en deed zijn legerdienst te Beverlo. Op 14 maart 1912 zwaaide hij, na 18 maanden dienst, af. Echter niet voor lang, want van 2 tot 12 juni 1912 werd hij voor 10 dagen terug opgeroepen. In 1913 werd hij weer opgeroepen: voor de grote manoeuvres. Daarna volgde nog een oproep van 2 tot 12 juni 1914. Op 29 juli 1914 werd hij naar **Luik** geroepen voor de Grote Oorlog...

Wat hij daar meemaakte kunnen we verderop lezen in zijn dagboeken die op internet gepubliceerd werden. Tijdens de terugtrekking van het Belgische leger naar de IJzervlakte noemt hij achtereenvolgens **Luik, Haecht, Mechelen, Tisselt-Blaesvelde, Lokeren, Dixmuide, Stuyvekenskerke, Oud-Stuyvekenskerke** en **Pervijze** als verblijfplaatsen. Daarom lijkt het me nuttig bepaalde passages weer te geven die interessant kunnen zijn voor onze gemeente en de dichte omgeving. Na een jaar oorlog werd hij, op 22 juli 1915, korporaal. Enkele maanden nadien, op 7 november, werd hij sergeant. Op 17 maart 1916 werd hij bevorderd tot adjudant en wordt hij ingedeeld bij het 10de linieregiment 7de compagnie. Op 24 juli 1917 werd hij onderluitenant en gaat hij naar de 9de compagnie. Op 10 augustus 1917 gaat hij naar de 10de compagnie. Hij vermeldt nog volgende stamnummers: 56548 voor het 10de linie, 57709 voor het 11de linie en 64316 voor het 10de linie tijdens de oorlog.

27 oktober 1914

Pervijze is over eenige dagen gebombardeerd geweest. De kerk en toren zijn uitgebrand en gansch doorschoten. De toren helt over en kan haast vallen. Geen enkel huis is kogelvrij gebleven. 't Is droevig -Dixmuide, Kaeskerke, Stuivenkenskerke, Oud -Stuivekenskerke, Pervijze, zoovele dorpen verwoest en kerken uitgebrand.

Woensdag 4 november

H. Mis. Tegen den avond compagnie naar Rousdamme op reserve tot morgen en van daar naar de vechtlijn. Zoo zal het blijven gaan zoolang we op den IJzer liggen. Een dag rust te Avecapelle, een te Rousdamme en den 3den in de tranchées.

Een keer in vóórrecht geweest op 200 meter achter 't kasteel van Viconge. Voor en achter ons niets dan water. Om er te komen, hebben we, korporaal Caelen en 6 mannen tot de knieën door 't water gebaad. Moesten de Duitscher komen, we zijn gevangen want terugtrekken is onmogelijk. Gelukkig gaat de dag der wacht rustig voorbij.

Donderdag 31 december

's Avonds gaan we naar de hoeve van piquet te Oostkerke en denken er gerust en al slapende het oude jaar aan het nieuwe te knopen. Maar jawel om elf uren word ik wakker. Ik luister: oez-oez-.. 2 obussen der Duitschers komen over en gaan 2 kilometers verder in eene weide vallen. 5 Minuten erna moeten we in tenue en seffens rukken we op. De kommandant zegt dat men een aanval der Duitschers vreest. We gaan de troepen in de tranchées versterken en blijven er tot 3 uren zonder dat we kans krijgen een enkelen Duitscher te zien. Gelukkig dat het een kalme en zachte Oudejaarsavond is. Tegen 3 uren keeren we terug en mogen we slapen gaan. We lachen ondereen en zeggen dat die eenige kanonschoten een nieuwjaarswensch der Duitschers was. Immers om 11 uren juist wierden ze afgeschoten en het Duitsch uur gaat 1 uur vóór op het Belgische zoodat het juist nieuwjaar was

Zondag 17 januari 1915

Om half vijf 's morgens vertrek naar de groote wacht in Oud-Stuivekenskerke. Om er te komen, water tot de knieën. In 't water gevallen en zou verdronken zijn zonder de hulp van Verbeek van Zonhoven. In het wachthuis stond ook water. 24 uren in eene kleerkas gezeten, 3 uren wacht gehad

Vrijdag 29 januari

Onze posten te Stuivekenskerke en te Oud-Stuivekenskerke worden overrompeld en onze mannen wijken zonder verlies, naar de eerste lijn achteruit.

Zaterdag 30 januari

Na een hevig bombardement van den kant onzer artillerie worden onze posten hernomen. 's Nachts nieuwe aanval der posten maar afgeslagen.

Zaterdag 13 maart

Wandeling na den middag. Teruggekomen rond 4 uren, komt plots de tijding dat we moeten optrekken aanstonds. Onze compagnie moet het kasteel van Vicogne innemen. Dat kasteel is door Duitschers bezet en ligt enkel 400 meters van onzen post en 200 meters van den IJzer.

In Eggewaertscapelle aangekomen zegt men ons dat we ons moeten gereed houden om de andere helft te renforceeren in geval van nood. Men laat ons met rust.

Zondag 14 maart

's Morgens komen de mannen binnen en natuurlijk worden ze ondervraagd. Ze hebben het kasteel niet kunnen naderen omdat er nog 60 meters breed water vóórstaat. Deze namiddag gaat de andere helft der compagnie op rust naar De Panne.

Zondag 13 - maandag 14 juni 1915

Den 13en lagen we in piket in den loopgracht voor het routehuisje van Oud-Stuivekenskerke. Tegen den avond meldde men ons dat onze compagnie het pachthof " Den Toren" moest aanvallen. Dit pachthof is fel versterkt door de Duitschers die er sinds den winter in standhouden. De zakken laten we in de loopgrachten achter. Tegen tien uren 's avonds vooruit. We rusten even aan de groote wacht en dan verder. We verzamelen achter eenen abri der uiterste voorposten. Dan beginnen onze batterijen Den Toren te bombardeeren gedurende 10 minuten. Honderde obussen fluiten over ons hoofd om met razend geweld in en rond het pachthof op 200 meters vóór ons te ontploffen. Eenige obussen vallen te kort en maken 3 of 4 gekwetsten in onze rangen. Dan tusschenpoos van 15 minuten en dan nieuw bombardement heviger nog. Ik lach want dat muziek staat me aan en nochtans, 't is om razend zot te worden dat akelig gefluit over ons. Dan verlegt de artillerie haar geschut om de toegangswegen tot het pachthof onder schot te houden. 't Is het signaal. We kruipen over de boyau's (verbindingsloopgraaf) en op den buik vooruit door het hooge gras. De pelotons kruipen 't een nevens 't ander op een front van 200 meters.

Ik blijf achter een boyau toezien want ik ben délégué der Cie. Men zou zeggen dat al de Duitschers dood gebleven zijn in 't pachthof want ze schieten niet alhoewel de Cie nog enkel op 70 meters van de hoof is. Het 1e peloton geraakt aan een duitschen vooruit geschoven tranchée: twee duitschers loopen weg, de eene krijgt een bajonetsteek in den nek en valt. De andere vlucht door een boyau. Ze kruipen over den tranchée en de uiterste linkerman van 't 1e peloton komt bij een dikken boom waar een schildwacht staat. Hij wordt doorstoken en weer vooruit. Het 1e pel. houdt stil aan eene prikkeldraadversperring die ze overknippen. Op 30 meters van 't pachthof rust het 1e peloton. Het 2e peloton komt achterna. Intusschen is 't 3e pel. langs den linkerzijkant vooruit gedrongen in de flank. Zij komen op hoogte van 't 1e pel. en rusten. Twee mannen van 't 3e pel. dringen alleen vooruit op patrouille. Ze komen voor eene nieuwe hinderpaal van prikkeldraad. Eene springt erover, geen schaar hebbende om ze over te knippen. De andere blijft op wacht. De 1e sluipt vooruit, komt aan de hoeve en ziet de muil eene machiengeweer door den loopgracht uitsteken. Hij grijpt de muil ervan vast en tracht ze naar zich toe te trekken; doch 't lukt niet en langzaam wijkt hij. Juist is hij terug over den draad als 2 mitrailleuzen beginnen te werken en hem dood vóór zijns makkers voeten uitstrekken.

4 Mitrailleuzen en vele geweren werken nu, en op eenige minuten verliezen we tientallen van mannen. 't Is onmogelijk vooruit te gaan. Ook ga ik renfort (versterking) vragen bij den majoor. Ik moet lang achter hem zoeken en vind hem niet, doch zijn hulpluitenant stuurt me terug bij mijn commandant na hulp beloofd te hebben. Op den buik kruip ik door gras en slijk en breng eindelijk het nieuws bij de commandant, ondanks de honderden ballen die rond mij fluiten. Dan keer ik achterwaarts om nieuwe orders af te wachten, doch 't duurt me te lang eer de renfort komt, en daarbij, het begint reeds klaar te worden. Ik ga zien naar de renfort, doch verneem dat het te klaar wordt om de onderneming voort te zetten. Ook moet ik order dragen aan de Cie zich terug te trekken. Voorzichtig kruipende geraak ik bij den Commandant die op 70 meters van het pachthof met de mannen ligt. Reeds waren ze bezig een loopgracht te graven om er den ganschen dag zonder eten en drinken in te blijven, om dan 's avonds den aanval te vernieuwen. Ook waren ze blijde om het nieuws van den aftocht. Twee en twee

en tien meters van elkander, kwamen ze onder een nieuwen kogelregen terug. 't Was gansch klaar eer de laatste terug achter de voorposten waren. We verzamelden om aan den ijzerenweg en dan naar Eggewaertskapelle terug om ons te reinigen en te slapen.

's Anderendags wierd de optelling gedaan. Helaas, 47 man van rond de 200 antwoordden niet. We hadden op 't minst 7 à 8 dooden, en de rest gekwetst. 2 der laatsten stierven na 4 dagen lijden. Beiden waren vertrouwde vrienden van me. 't Zijn korporaal Aerts, postbeambte te Hasselt en Warsage van Luik, student in de medicijnen. Aerts zong vaderlandsche liederen terwijl ze hem wegdroegen. En hij zag toch zoveel af, de arme goede jongen, gansch de rechterzijde open en het bekken gebroken. Een artikel, eenige dagen later in de "Indépendance Belge" verschenen, huldigde hem als held. En 't was er een ook, steeds op de gevaarlijkste plaats en de makkers door zijn gullen lach en geestigen praat opwekkend.

Maandag 10 juli 1916

Ik verneem dat Jan Soons gevallen is vóór Diksmuiden en dat Jaak Houben bij ongeval verdrongen is in den Beverdijk aan den ijzerenweg te Ramscapelle met eenden te vangen. Beide liggen begraven op het leger-kerkhof te Adinkerke. De aarde zij u licht, o eenvoudige helden die zooveel geleden hebt voor 't vaderland. God hebbe hunne ziel.

Vrijdag 16 februari 1917

Vertrek naar de loopgrachten om 17 u. Wij bezetten de sektor van Beverdijck.

Maandag 5 maart

Wij keren terug van de vooruitgeschoven posten van Schilderbrug.

Dinsdag 6 maart

Van wacht bij de spoorweg.

Woensdag 7 maart

De compagnie is van wacht te Schilderbrug.

Donderdag 8 maart

's Avonds keren we terug uit de loopgrachten.

Maandag 12 maart

Naar de loopgrachten

De compagnie Cyclisten 4e D.A. gaat op grote wacht te Schilderbrug. Om 21 u. doe ik een ronde bij alle posten. Ik kom aan de Grote Wacht. om 23 u 45. Dan laat kapitein Jacquemain me weten dat ik mijn oude compagnie de 15e maart mag vervoegen. Ik ga logeren aan de spoorweg. Later deed hij verder dienst in de streek ten westen van Ieper

Op **8 april 1918** heeft een krijgsgevangen Duitser, op het ogenblik dat men hem wilde ontwapenen, van op korte afstand met zijn revolver een schot op Jaak gericht. Twee dagen later, op 10 april 1918 is hij overleden in het militair hospitaal te Beveren aan den Yzer. Eén maand vóór hij 28 zou worden...

Jaak werd met veel bloemen te Beveren begraven en kreeg er twee grafstenen. Op 20 augustus 1924 werd Jaak herbegraven op het kerkhof van De Panne in perk J n° 232.

Op dit kerkhof liggen naast burgers, 3748 gekende Belgische gesneuvelde militairen en nog een aantal waarvan de namen onbekend zijn.